

Goran Mihelčić

Predstavljanje knjige Zorana Janjetovića *Od Auschwitza do Brijuna: pitanje odštete žrtvama nacizma u jugoslavensko-zapadnonjemačkim odnosima*



Nova knjiga dr. sc. Zorana Janjetovića iz Instituta za noviju istoriju Srbije u Beogradu, *Od Auschwitza do Brijuna: Pitanje odštete žrtvama nacizma u jugoslavensko-zapadnjačkim odnosima* predstavljena je 14. lipnja 2007. u Velikoj dvorani Hrvatskog novinarskog društva u Zagrebu. Moderator rasprave bio je prof. dr. sc. Damir Agičić, a o knjizi su uz autora govorili prof. dr. sc. Tvrtko Jakovina i dr. sc. Vladimir Geiger. Na predstavljanju je trebao govoriti i Budimir Lončar, posebni savjetnik predsjednika Republike Hrvatske, no bio je spriječen zbog posjeta bivšeg njemačkog ministra vanjskih poslova Hansa Dietricha Genschera.

Knjigu Zorana Janjetovića izdala je Srednja Europa u standardnom formatu na 198 stranica i sastoji se od sedam poglavlja. Prvi je govorio prof. dr. sc. Tvrtko Jakovina, koji je istaknuo širi povijesni kontekst ove knjige. Naglasio je kako je Savezna Republika Njemačka bila najvažniji trgovački partner (čak 40 posto trgovinske razmjene) SFRJ-a i posebno je istaknuo ulogu Willyja Brandta koji je promijenio gledanje Njemačke na svijet. Zato je dobro

što je autor smjestio događaje i odnose između Jugoslavije i SR Njemačke u širi međunarodni kontekst. SR Njemačka nije imala jedinstveno stajalište o isplati odštete žrtvama nacizma. S jedne strane, rješavanjem tog pitanja poboljšao bi se ugled i položaj Njemačke u svijetu, no s druge strane isplata odštete bila bi opasan presedan. Javno mnijenje je također bilo podijeljeno, a uz ovaj se problem vezivalo i pitanje folksdojčera. Njemačka je kao glavni trgovački partner Jugoslavije bila u boljoj poziciji u pregovorima, što se na koncu i očitovalo u rješenju ovoga pitanja.

Sljedeći govornik je bio dr. sc. Vladimir Geiger iz Hrvatskoga instituta za povijest, koji je ukratko predstavio autora. Janjetović je magistrirao na temi vojvodanskih Nijemaca nakon Drugog svjetskog rata, a doktorirao na problemu manjina u Kraljevini Jugoslaviji. Znanstveni je suradnik Instituta za noviju istoriju u Beogradu, a osim s manjinama, u Jugoslaviji se bavio popularnom kulturom u socijalističkoj Jugoslaviji. »Ova je knjiga izvorni znanstveni rad utemeljen na malobrojnoj poznatoj literaturi, a bavi se krajnje ispolitiziranom tematikom o kojoj ne postoji analitičan i sustavan rad«, istaknuo je Geiger. Zbog toga je prikladan klasičan kronološki pristup temi s napomenom da su pojmovi korišteni u političkim interpretacijama. Geiger je zatim opisao sam proces razvoja pitanja broja žrtava koji se gledao izrazito jednodimenzionalno i kojemu je jedina svrha bila izvući novac za održavanje jugoslavenske privrede dok se na same žrtve zaboravilo. Također je postavio pitanja ispravnosti izjave predsjednika Republike Hrvatske o odšteti Austriji, »jer od Petranovića do Bilandžića, niti u hrvatskoj a niti u srpskoj historiografiji nema spomena sporazuma Brandt-Tito o *folksdojčerima*«. Zaključio je kako je u socijalističkoj Jugoslaviji javnost bila otvoreno izložena manipulacijama, a problem ipak ostaje nedovoljno istražen i nepoznat u široj zajednici.

Autor je napomenuo da sudjeluje u dijalozima hrvatskih i srpskih povjesničara te kako se želio pozabaviti malo istraženim i kontroverznim pitanjem. Namjera mu je bila dati barem mali doprinos u osvjetljavanju velikog i mistificiranog pitanja samih žrtava. Djelo je nastalo zahvaljujući međunarodnom projektu koji je istraživao problem odštete žrtvama nacizma u odnosima SR Njemačke s raznim europskim državama, a u čijem je okviru sudjelovao Janjetović, i to za slučaj socijalističke Jugoslavije. SFRJ iskoristila je taj problem da bi dobila što više kredita za održavanje svoga socijalističkog sustava, a zbog manipuliranja podacima, sve do danas prava priča oko podataka o žrtvama nedovoljno je poznata široj javnosti. Zbog toga knjiga neće biti zanimljiva samo povjesničarima, nego i javnosti. Moderator rasprave Damir Agičić na kraju je zahvalio lektorici Sandri Filipčić koja je kroatizirala knjigu.

PRO TEMPORE

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI

Pro tempore

Časopis studenata povijesti
godina IV, broj 4, Zagreb, 2007.

Glavni i odgovorni urednik

Goran Mihelčić

Uredništvo

Martina Borovčak, Vanja Dolenc, Goran Mihelčić, Filip Šimetin Šegvić

Urednički savjet, odabir i redaktura rasprava i članaka

Maja Crnjac

Dizajn i priprema za tisak

Nela Marušić
Željka Jordan

Lektura i korektura

Martina Kovačević
Jasna Šarić

Prijevodni sažetaka na engleski jezik

Davor Šoštarić

Izdavač

ISHA Zagreb - Klub studenata povijesti

Naklada

Tiskano u 500 primjeraka

Tvrdnje i mišljenja u objavljenim radovima izražavaju isključivo stavove autora i ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja uredništva i izdavača. Izdanje časopisa ostvareno je uz novčanu potporu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i izdavačke kuće Profil International. Zahvaljujemo izdavačkoj kući Profil International na financijskoj potpori u tiskanju ovog broja. Časopis je besplatan.

Adresa uredništva:

ISHA Zagreb - Klub studenata povijesti, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:

isha.protempore@gmail.com